

Ministerie van Volksgezondheid Welzijn & Sport
Zijne excellentie de heer H.M. de Jonge
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Utrecht, 15 juli 2020

Betreft: Internetconsultatie Uitvoeringsbesluit Wtza

Hooggeachte heer De Jonge,

Op uw verzoek doen wij u hierbij toekomen onze reactie op het 'Ambtelijk concept d.d. 26 mei 2020 ten behoeve van internetconsultatie, Besluit van [...], houdende regels ter uitvoering van de Wet toetreding zorgaanbieders (Uitvoeringsbesluit Wtza)', (**"concept-AMvB"**)

De Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en Welzijn (**"NVTZ"**) heeft met belangstelling kennisgenomen van de tekst. De NVTZ is met circa 950 aangesloten instellingen en ruim 4000 individuele leden de grootste toezichthoudersvereniging van Nederland. Onze leden zijn actief in alle deelsectoren van de zorg en in de welzijnssector. Aan de ene kant in grote complexe instellingen zoals academische/topklinische ziekenhuizen en grote ggz-instellingen tot aan de andere kant van het spectrum in kleine lokale ouderenzorg- en welzijnsvoorzieningen.

De NVTZ onderschrijft, ook gelet op het maatschappelijk debat hierover, de aandacht voor de inrichting, kwaliteit, functioneren en onafhankelijkheid van het (intern) toezicht bij zorgaanbieders. Als belangenbehartiger van de toezichthouders in zorg & welzijn geven wij u graag onze visie op de concept-AMvB.

De NVTZ wil naast enkele inleidende opmerkingen (onderwerp #1 hieronder) een viertal onderwerpen voor het voetlicht te brengen. Als Bijlage A treft u aan een uitgewerkt artikelsgewijs commentaar. Wij hopen hiermee een bijdrage te leveren aan de uiteindelijke AMvB. Gezien de soms technische aard van de (ontwerp) artikelen zijn wij uiteraard voor een nadere toelichting, of nader overleg beschikbaar.

Het overgrote deel van de leden van de NVTZ is lid van een raad van toezicht (RvT) of raad van commissarissen (RvC) in de zorg. In ons commentaar hieronder geven wij artikelsgewijs commentaar vanuit het gezichtspunt vanuit toezichthouders/commissarissen¹ bij de (grote en kleine) rechtspersonen:

¹ Het inhoudelijk verschil is vrijwel verwaarloosbaar. De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen hanteert dan ook als primaire terminologie: "raad van commissarissen" en "commissarissen".

stichting, vereniging, coöperatie en besloten vennootschap (BV), het **“NVTZ-gezichtspunt”**. Derhalve duiden wij de ‘interne toezichthouder’ in de zin van deze concept-AMvB² als **“RvT/C”**.

1. Inleidende opmerkingen

1.1. Eenduidig begrippenkader Wkkgz en Wtza

De NVTZ onderkent het belang om met de Wet toetreding zorgaanbieders (hierna: **“Wtza”** of de **“Wet”**) een nieuw systeem in het leven te roepen ter vervanging van het toelatingssysteem van de Wet toelating zorginstellingen (hierna: **“Wtzi”**).

De Wtzi was in 2006 als tijdelijk bedoeld en de NVTZ juicht een meldplicht voor nieuwe zorgaanbieders (voor de aanvang van de zorgverlening) toe, bedoeld om nieuwe zorgaanbieders beter bewust te maken van de landelijke (kwaliteits)eisen die aan de zorgverlening zijn gesteld en hun verantwoordelijkheid hiervoor.

Het aansluiten bij de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (**“Wkkgz”**) lijkt de NVTZ een goed uitgangspunt. Elke speler in het zorgveld is gebaat bij regelgeving die goed op elkaar aansluit en niet tot verwarring en additionele administratieve lasten leidt. Een eenduidig begrippenkader is bijvoorbeeld van belang om geen onduidelijkheid te laten bestaan over de vraag welke zorgaanbieders wel of niet zijn uitgezonderd van de meld- en vergunningplicht.³

1.2. Minder duidelijke governancebegrippen

De NVTZ onderkent dat de reikwijdte van de Wtza breder zal zijn dan de huidige Wtzi (van ‘instellingen’ naar ‘aanbieders’) en dat het gebruik van terminologie daarmee nog uitdagender wordt. Het is immers wetgeving voor zowel solistische aanbieders van zorg als wel voor grote zorginstellingen gedreven door een of meerdere rechtspersonen.

De NVTZ denkt graag verder mee over de vraag of de begrippen ‘dagelijkse en algemene leiding’ (**“DAL”**) en ‘interne toezichthouder’ voldoende aansluiting vinden bij de praktijk. Voor niet-rechtspersonen, zoals een v.o.f. of maatschap, lijken dit de meest geëigende termen.⁴ Voor grotere rechtspersonen vragen wij ons af of niet beter kan worden aangesloten bij de terminologie vanuit het rechtspersonenrecht, te weten: “het bestuur” (veelal ook aangeduid als Raad van Bestuur). Wij denken

² Als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel a, van de wet.

³ Dit past ook bij de gedeelde ontstaansgeschiedenis van de Wkkgz en de Wtza, vergelijk Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 767, nr. 3, pagina's 3 en 4.

⁴ Overigens is het personenvennootschapsrecht ook volop in beweging met de beweging naar (onder omstandigheden) rechtspersoonlijkheid voor deze vennootschappen.

echter dat de praktijk gebaat is bij verduidelijking (wij realiseren ons dat dit primair in de Wet zelf geregeld zal moeten worden).

Een voorbeeld waar de terminologie de nodige vragen oproept is pagina 22 en 24 van de toelichting op de concept-AMvB (**“Toelichting”**). Zie voor ons nadere uitleg hierop Bijlage A met artikelgewijs commentaar.

Dat naast de hierboven beschreven ‘organieke’ scheiding van bestuur/DAL enerzijds en toezicht anderzijds is het onzes inziens een goede zaak dat ‘functionele scheiding van toezicht’ (bijvoorbeeld bestuur-directiemodel) mogelijk blijft onder de Wtza.

1.3. Verschil verhouding Wet-AMvB bij Wtzi en Wtza

Het lijkt erop dat het huidige ‘Wtzi-kader’ volgens een drietrapsraket uitwerking krijgt:

- 1) Kapstokartikel artikel 9.1.b Wtzi⁵;
- 2) Artikel 6.1 Uitvoeringsbesluit Wtzi⁶ (**“Uitvoeringsbesluit”**);
- 3) Transparantie-eisen Wtzi van het CIBG⁷ (**“Transparantie-eisen”**);

Wordt vervangen door een twee-trapsraket van:

- 1) Een kapstokartikel artikel 3 Wtza, dat grotendeels huidig artikel 6.1 Uitvoeringsbesluit behelst;
- 2) Paragraaf 3 bestuursstructuur van ‘Hoofdstuk 2. Toetreding zorgaanbieders’ in de concept-AMvB, dat een groot deel van de Transparantie-eisen bevat.

De NVTZ is hier voorstander van om zo, net als bij het afstemmen van de Wtza op de Wkkgz, te komen tot wetsteksten die goed op elkaar aansluiten. Overigens worden er in het veld wel kritische opmerkingen gemaakt bij de huidige inregeling en positie van het CIBG, waarbij zelf geformuleerde transparantie-eisen alleen maar op papier getoetst worden. De NVTZ is van mening dat uit rechtszekerheid dit soort eisen niet door een uitvoeringsinstantie moeten worden opgelegd, maar zo nodig door een wet of AMvB.

2. Inrichtingsvrijheid of indringende voorschriften?

Waar wij hiervoor opmerkten dat de zeer gedetailleerde voorschriften beter op het niveau van wet- en regelgeving kunnen berusten en niet bij (uitvoerings)organisaties te laten, is het wel de vraag in hoeverre er behoefte is aan gedetailleerde voorschriften. Gedetailleerde voorschriften worden veelal

⁵ “Onze Minister verleent een toelating, indien: b. het organisatorisch verband voldoet aan bij algemene maatregel van bestuur te stellen eisen omtrent de bestuursstructuur, alsmede omtrent waarborgen voor een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering.”

⁶ Met betrekking tot de bestuursstructuur van instellingen gelden de volgende eisen:

⁷ ‘transparantie-eisen’ die onder meer voortvloeien uit artikel 6.1 Uitvoeringsbesluit Wtzi.

ingegeven door 'misstanden', maar de ervaring is dat zij weinig doeltreffend zijn waar het evident verkeerde intenties betreft.

De NVTZ ziet een grote verscheidenheid van organisatievormen in zorg (en welzijn) en is van mening dat dit bijdraagt aan goede zorg. De NVTZ hecht derhalve ook aan de zogenoemde "inrichtingsvrijheid", waarbij het zowel de rechtspersoon als de daaraan verbonden (zorg)organisatie vrij staat zijn structuren en (zorg)processen dusdanig in te richten dat deze optimaal kunnen functioneren in het specifieke geval. Dit ziet dus ook op inrichting van de instelling en de governance zelf.

Ook de IGJ vindt het van belang te benadrukken dat de zorgaanbieder er in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor is het wettelijk verplichte interne toezicht op een passende en juiste manier te regelen, aldus de Toelichting.⁸

Vanuit die gedachte is het goed dat wet- en regelgeving met name de 'buitenlijnen' van het speelveld markeren. Daarbinnen zouden de lijnen meer flexibiliteit moeten hebben al naar gelang de situatie daar om vraagt. De Nota van Toelichting bij het Uitvoeringsbesluit Wtzi ("NVT")⁹ vermeldt dat het instellingen vrij staat zich tot de hoofdlijnen te beperken voor wat betreft de statutaire vastlegging van 'elementen van de bestuurlijke organisatie'. Daarom is artikel 6.1 ook vrij beknopt. Details mogen worden opgenomen in de statuten of in een op de statuten berustend reglement.

Het CIBG gaat bij zijn beoordeling verder door het opleggen van zijn eigen onafhankelijkheidseisen in de Transparantie-eisen. Deze worden nu verheven naar wet- en regelgeving. Inhoudelijk lijkt het overigens ook wat vreemd dat deze nu tot wet worden verheven aangezien de (meest recente) Governancecode Zorg 2017 ("ZGC'17"), twee andere onafhankelijkheidseisen in de artikelen 2.6.2. en 4.1.3. bevat en die van het CIBG gebaseerd zijn op de oude code uit 2005.

Een duidelijk voorbeeld van het belang van inrichtingsvrijheid vinden wij de (her)benoemingstermijn van leden van de RvT/C. De ZGC'17 geeft als 'een in Nederlandse zorgsector heersende algemene rechtsovertuiging' duiding van wat ongeveer een redelijke maximale zittingsduur is (tevens maximaal 8 jaar voor leden RvT/C). De code is verankerd door een pas-toe-of-leg-uit-principe.¹⁰ Met vermelding in de ZGC'17 blijft het echter, anders dan in wetgeving, mogelijk hiervan op legitieme gronden van af te wijken (zie voor een nadere toelichting Bijlage A, artikelsgewijs commentaar).

Een ander onderwerp is de onverenigbaarheden genoemd in (ontwerp) artikel 7 concept-AMvB. Het lijkt de NVTZ dat dit onderwerp zeer afhankelijk is van de

⁸ Hoofdstuk 4, paragraaf 1 Toezicht- en Handhavingstoets (T&H-toets) IGJ.

⁹ Nota van Toelichting op het Besluit van 30 oktober 2007, houdende de tweede wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wtzi (NVT).

¹⁰ Waar diverse derden (zorgverzekeraars, -kantoren, gemeenten, accountants, brancheorganisaties, uitgangspunt in de NVTZ-modellen en dergelijke) nauwlettend op toe zien.

tijsgeest en vraagt zich af of het onderwerp zich in algemene zin laat vangen door wetgeving.

Veranderende opvattingen in het denken hierover vragen om sensitiviteit en de juiste competenties bij het bestuur en de RvT/C om tijdig te kunnen signaleren en actie te ondernemen. De statische aard van de Wet lijkt de NVTZ hier zodoende niet het geijkte middel en kan er zelfs toe leiden dat ten onrechte wordt verondersteld dat (de schijn van) belangenverstrengeling voldoende is ondervangen.

Een rol speelt hierbij dat de Governance Innovatie- en Adviescommissie (IAC)¹¹ van de Brancheorganisaties Zorg (boZ) juist nu bezig is met aanpassingen op de ZGC'17 ten aanzien van dit onderwerp en waarschijnlijk eind van dit jaar tot een conclusie komt.

Ten slotte merken we op dat in de sector gepleit wordt voor het afschaffen van afvinkgedrag en het weer centraal laten staan van de dialoog en zelfregulering. Wij menen dan ook dat het tijd is voor een herziening van het huidige beleid waarin (uitvoerings)organisaties zoals het CIBG, maar ook de IGJ/NZa en bijvoorbeeld gemeenten steeds meer (soms conflicterende) eisen stellen aan de statutaire inrichting van zorginstellingen.

Indien de Ministerraad er toch voor kiest steeds meer nadere eisen te stellen aan de bestuursstructuur dan adviseert de NVTZ gebruik te maken van de huidige 'opening' dat deze per categorie van zorgaanbieders kunnen verschillen (zie tevens onze opmerkingen over kleinere zorginstellingen hieronder). Ook ziet de NVTZ een rol voor VWS om de diverse vereisten te coördineren, inzichtelijk te houden en te zorgen voor onderlinge consistentie. Daar past bij het vraagstuk welke onderwerpen door de wetgever in algemene zin geadresseerd kunnen worden (bijvoorbeeld de nieuwe tegenstrijdig belangregeling in de WBTR) en welke specifiek voor een of meerdere zorgsectoren.

Om deze rol goed te kunnen vervullen raden we u aan om niet overhaast te werk te gaan. Nu het huidige artikel 6.1 Uitvoeringsbesluit reeds geborgd is in de WTZa is er geen haast geboden.

3. Bestuur & Toezicht

De NVTZ heeft destijds (2014) ook opmerkingen verstrekt tijdens de internetconsultatie voor de Wet bestuur en Toezicht Rechtspersonen ("WBTR"), thans aanhangig bij de Eerste Kamer. Daarin schreef de NVTZ:

In algemene zin kan nog worden opgemerkt dat het proberen vorm te geven van een omschrijving van toezichthouden lastig is zonder een duidelijke omschrijving van de bestuurstaak. Het ontbreken van een uitgewerkte wettelijke bestuurstaak lijkt in de praktijk weinig problemen op te leveren, maar voor de toezichthouder bij een semipublieke-organisatie zou een dergelijk vertrekpunt juist van betekenis zijn. Dit behelst dan immers zaken als de maatschappelijke taak waarvan het primair

¹¹ De commissie heeft als doel het bevorderen van de kwaliteit, kennis en innovatie van de governance in de zorgsector in het algemeen en van de Governancecode Zorg in het bijzonder.

aan het bestuur is deze grenzen te bewaken. De RvT houdt toezicht op het bestuur in dezen.

De Commissie Halsema, waar de WBTR het vervolg op is, merkte destijds (2013) ook op dat bij de uitvoering van semipublieke taken instellingen tegelijkertijd rekening hebben te houden met uiteenlopende belangen. Zo moet het bestuur zich verantwoorden voor de behartiging van het publieke belang.

Het valt de NVTZ nu wederom op dat zowel de Wet als de concept-AMvB in 'Hoofdstuk 2. Toetreding Zorgaanbieders, paragraaf 2 *Bestuursstructuur*, anders dan de naam doet vermoeden, vrijwel uitsluitend bepalingen behelst ten aanzien van de "interne toezichthouders" en niet ten aanzien van het bestuur.

Het lijkt de NVTZ dat primair zorgaanbieders moeten voldoen aan hun doelstelling van goede zorg verlenen zoals dat (onder andere) blijkt uit de Wkkgz:

- De zorgsector kent daarvoor een complex en fijnmazig stelsel van wet- en regelgeving ten behoeve van inrichting van het zorgsysteem ("marktordening") en wet- en regelgeving rondom het primaire proces van zorgverlening ("gezondheidsrecht").
- Eenieder (instellingen, zorgverleners, medezeggenschap et cetera) heeft hier een eigen verantwoordelijkheid en zeker de dagelijkse en algemene leiding (DAL) van de zorgaanbieder.
- Dit is een belangrijk onderdeel in het beleid van het bestuur. Voor zover hiermee met inrichtingsvraagstukken sturing aan kan worden gegeven zouden deze op het niveau van de besturing moeten liggen.
- Het behoort tot de taken van de "interne toezichthouder" (voor de NVTZ lid van de RvT/C) om op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken toe te zien.

Maatregelen van governance 'pas' op het niveau van RvT/C introduceren doet af aan de effectiviteit van deze maatregelen.

De in de 2^e alinea geciteerde opmerking van de NVTZ is nog steeds van waarde nu 'maatschappelijk belang' ten tonele verschijnt in de concept-AMvB die, anders dan in naam, niet ziet op de bestuursstructuur, maar 'slechts' op bepalingen voor de interne toezichthouder.

Hierbij haalt de NVTZ graag de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid ("WRR") aan die spreekt over de 'eerste verdedigingslinie', namelijk een collegiaal bestuur.¹²

Het lijkt de NVTZ, als belangenbehartiger van de toezichthouders in de zorg, beter dat er een breder debat gevoerd moet worden over het wezen van goed bestuur en toezicht in de sector van zorg & welzijn. Wat is het wezen en de context van (goed) toezicht? Wat zijn daarmee de verwachtingen aan toezicht en wat is de

¹² Semipublieke organisaties moeten hun interne weerwerk en tegenspraak beter organiseren. Daarvoor zijn goede interne 'checks and balances' noodzakelijk. Dat stelt de WRR in zijn rapport Van tweeluik naar driehoeken. Versterking van interne checks and balances bij semipublieke organisaties (rapport nr. 91, 2014)

concrete normstelling voor toezichthoudende organen in een specifieke (sub)sector?

Belang van duidelijke en zuivere taakstelling RvT/C:

De NVTZ begrijpt goed de wens maatschappelijke aspecten in/van de zorg te willen vastleggen en adviseert om daarbij aan te sluiten bij het recent gepubliceerde Kader Goed Bestuur 2020.

Dit is extra van belang nu de NVTZ van mening is dat eerst de taak van het bestuur en van de interne toezichthouder voldoende duidelijk moet zijn en daarna zal daarop in wet-regelgeving moeten worden aangesloten.

Een duidelijke en zuivere taakstelling RvT/C is ook van belang bij het voorkomen van divergentie tussen het aandachtsveld van bestuur en toezicht, wat zou kunnen leiden tot onnodige governance conflicten in zorginstellingen.

De NVTZ heeft dit onderwerp in Bijlage A uitvoerig toegelicht.

4. Gevolgen voor de regeldruk, met name bij kleine zorgaanbieders

Zoals hiervoor opgemerkt staat de NVTZ positief tegenover een meldingsplicht voor alle aanbieders (hoofd- en onderaannemers) van zorg. Door de brede reikwijdte van de meldplicht voor zowel hoofdaannemers als onderaannemers zijn alle zorgaanbieders (zowel instellingen als solistisch werkende zorgverleners) die zorg als bedoeld bij of krachtens de Wkkgz verlenen, in beeld bij de IGJ.

Daarentegen geldt de vergunningplicht voor instellingen die Zvw of Wlz-zorg (doen) verlenen met meer dan tien zorgverleners en voor alle instellingen voor medisch specialistische zorg. De huidige Wtzi-drempel is 50 zorgverleners.

De NVTZ vraagt u te overwegen of er voldoende onderscheid is gemaakt tussen grotere en kleinere zorgaanbieders. De vraag daarbij is of de grens van 10 zorgverleners niet aan de lage kant is.

De NVTZ vraagt zich af of het integraal van toepassing verklaren op zorgaanbieders boven de 10 zorgverleners recht doet aan de behoefte in de praktijk. Er zijn meerdere manieren te bedenken waarin de doelen van de Wet en de concept-AMvB bereikt kunnen worden.

De NVTZ denk hierbij aan een grondige inventarisatie van de huidige zorgaanbieders naar omvang en 'maturiteit' van bestuursstructuur. De ruime meldplicht moet dit in kaart brengen mogelijk maken. De NVTZ is uiteraard bereid hierbij te helpen. Naast buitenlijnen voor met name (grotere) instellingen kan gekozen worden voor flankerend beleid om kleinere zorgaanbieders bekend te maken met good governance en of deze gezien de betreffende zorgsector nodig zijn. Wij kunnen ons voorstellen dat dit tot eenzelfde 'opbrengst' qua good governance kan leiden zonder dat er gelijk drie externe, onafhankelijke (en daarom serieus bezoldigde) toezichthouders dienen te worden aangesteld.

De NVTZ denkt graag mee over aan de concept-AMvB flankerend beleid.

In die zin is ook de ZGC'17 ten aanzien van kleinere zorgorganisaties relevant: *“Hoe meer de kwaliteit van zorg gewaarborgd wordt door de eigen kwaliteitssystemen van het (gereguleerde) beroep, hoe minder die waarborgen uit de systemen van de kleine organisatie behoeven te komen.”*

De ZGC'17 gaat bijvoorbeeld net als de Wtzi uit van 50 medewerkers¹³ en volgens de NVTZ kunnen de uitgangspunten van de Wtza op eenzelfde wijze benaderd worden door kleine organisaties, als de ZGC'17 nu doet ten aanzien van de aldaar genoemde bepalingen.¹⁴

Zoals wij lezen in Hoofdstuk 4, paragraaf 1 Toezicht- en Handhavingstoets (T&H-toets IGJ) bij de Toelichting acht ook de IGJ de eis van ten minste drie natuurlijke personen voor de interne toezichthouder niet proportioneel en uitvoerbaar voor kleine zorgaanbieders (en daarmee niet handhaafbaar voor de inspectie). De uitvoeringstoets van de IGJ is wel aanleiding geweest om een aantal kleine(re) instellingen uit te zonderen van de verplichting tot het aanstellen van een interne toezichthouder.

De NVTZ verzoekt u nog eens te kijken naar de uitzonderingen, maar bovenal naar de grens van het aantal zorgverleners. Van belang daarbij is ook dat de NVTZ ten aanzien van de kostenkant van het instellen van een RvT tot andere conclusies komt, zie ons laatste onderwerp hieronder.

5. De evolutie (en de kosten) van ‘good governance’

Het besluit regelt een versterking van het onafhankelijk intern toezicht. De Toelichting spreekt de verwachting uit dat deze versterking van het onafhankelijk intern toezicht een verhoging van de regeldruk zal zijn. Het is volgens de Toelichting lastig om een nauwkeurige inschatting te maken van de precieze regeldruktoename. Ook is er een berekening van de kosten gemaakt. De NVTZ vraagt zich af of de toegevoegde berekening wel in lijn is met de moderne vereisten van good governance. Om het draagvlak van de concept-AMvB te vergroten willen wij u adviseren zoveel als mogelijk bij de praktijk aan te sluiten.

Blijkens hoofdstuk 4, paragraaf 2 (ATR-advies) van de Toelichting adviseert het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) (de verlaging van) de regeldruk beter in

¹³ ZGC'17, B.1.1.: *“Kleine zorgorganisaties waar minder dan vijftig medewerkers in dienstverband werkzaam zijn of als zzp-er zorg verlenen, hanteren de principes en praktische bepalingen van de Governancecode Zorg 2017 zoveel mogelijk bij de inrichting van hun governance, maar hoeven deze code niet integraal toe te passen gezien hun specifieke aard, omvang en diversiteit en het veelal ontbreken van een verplicht voorgeschreven toezichthoudend orgaan en/ of formeel medezeggenschapsorgaan.”*

¹⁴ ZGC'17, B.1.2.: *“Kleine organisaties kunnen volstaan met toepassing van principe 1 en, voor zover relevant, principe 2 alsmede de waarborgen en randvoorwaarden voor goede zorg van de overige principes van deze code. Indien de instelling van een toezichthoudend en/of medezeggenschapsorgaan wettelijk niet is voorgeschreven, wordt voorzien in alternatieve vormen van medezeggenschap en invloed van de betrokken belanghebbenden die passen bij de karakteristiek van de kleine organisatie. De zorgorganisatie legt verantwoording af over de wijze waarop deze code is toegepast.”*

kaart te brengen. De exacte besparingen en kosten van dit besluit worden met een extern onderzoek in kaart gebracht, aldus de toelichting.

In Bijlage B heeft de NVTZ enkele kanttekeningen geplaatst bij de huidige berekening. Dit leidt tot een aanzienlijk zwaardere regeldruk en kostentoeename dan de Toelichting voorziet. Wij onderstrepen hiermee het belang van het genoemde extern onderzoek en adviseren dit onderzoek af te wachten en de uitkomsten daarvan mee te nemen in het vervolgtraject.

Uiteraard is de NVTZ bereid bij te dragen aan dit onderzoek.

Resumerend

De NVTZ is verheugd met een Wtza die de (tijdelijke) Wtzi vervangt met het doel de grote toeloop van (al dan niet solistische) zorgaanbieders in goede banen te leiden en daartoe een meldplicht te introduceren.

Gezien de versnippering aan toezichtskaders, wet- en regelgeving, beleidsregels en eisen vanuit derden is het een goede zaak dat het ministerie het voortouw neemt bij vraagstukken over goed bestuur en toezicht in de zorg.

Gezien de enorme stappen van de afgelopen 10 jaar in aandacht voor governance in het algemeen, en toezicht in het bijzonder is de NVTZ van mening dat de “inrichtingsvrijheid” zo veel als mogelijk gerespecteerd dient te worden.

De NVTZ adviseert de wetgever eerst de positie (taak en bevoegdheden) en context (maatschappelijke taak) van bestuur en toezicht in de semipublieke sector helder te krijgen en dan te bezien welke sectorale maatregelen nog nodig zijn ter uitwerking hiervan.

Daartoe vraagt de NVTZ uw ministerie de praktijk (waaronder de kosten verbonden aan goed toezicht) zoveel als mogelijk in kaart te brengen alvorens nadere wet- en regelgeving vast te leggen in de voorgestelde AMvB.

De NVTZ is te allen tijde bereid tot nader overleg.

Namens het bestuur van de NVTZ,

Hoogachtend,

A. Koster
Voorzitter

Voor inlichtingen gaarne contact met J.M. Buiting, directeur NVTZ (m.buiting@nvtz.nl) of telefonisch: 030 737 00 85)

BIJLAGE A: Artikelsgewijs commentaar voorgestelde onderdelen.

Inleiding

Het overgrote deel van de leden van de NVTZ is lid van een Raad van Toezicht (RvT) of Raad van Commissarissen (RvC) in de zorg. In ons commentaar hieronder geven wij artikelsgewijs commentaar vanuit het gezichtspunt vanuit toezichthouders/commissarissen bij de rechtspersonen: stichting, vereniging, coöperatie en besloten vennootschap (BV), het **“NVTZ-gezichtspunt”**. Derhalve duiden wij de ‘interne toezichthouder’ in de zin van deze concept-AMvB¹ als **“RvT/C”**.

Wij beperken ons hier ook tot de artikelen die zien op (toepasselijkheid van) de inrichting van de bestuursstructuur.

De NVTZ publiceert al geruime tijd gezamenlijk met de Nederlandse Vereniging voor bestuurders in de zorg (NVZD) modelstatuten en modelreglementen RvB en RvT voor de stichting. In de modelstatuten is aandacht voor allerlei voor de RvT relevante aspecten zoals onder andere: omvang, werving, (her)benoeming, deskundigheid, beloning, schorsing, ontslag, ontstentenis en belet, bevoegdheden, taken, verantwoordelijkheden en verantwoording. Daarin is al grotendeels de zienswijze van beide verenigingen ten aanzien van governance (althans bij de stichting) gevat. Uiteraard volgen deze modellen allereerst wettelijke bepalingen uit de WTZi, het burgerlijk wetboek (BW), en overige bepalingen zoals de Governancecode Zorg uit 2017 (GCZ’17) en richtlijnen van het CIBG. Voor zover dit opgaat verwijst de NVTZ dan ook naar deze modellen (**“NVTZ-modellen”**).

Artikelen

Hoofdstuk 2. Toetreding zorgaanbieders

De artikelen van hoofdstuk 2 concept-AMvB ‘Toetreding zorgaanbieders’ zien op de (uitzondering van de) meldplicht (paragraaf 1), de (uitzondering van de) toelatingsvergunning (paragraaf 2) en (de toepasselijkheid van) bestuursstructuur (paragraaf 3). Tevens zijn er wijzigingen van het Besluit Jeugdwet in verband met de uitzonderingen op de meldplicht in de Jeugdwet.

De NVTZ heeft in de hoofdtekst al opmerkingen gemaakt over paragraaf 1 en 2 in relatie tot paragraaf 3. In dit gedeelte gaat de NVTZ gaat als vereniging van leden van een RvT/C vrijwel uitsluitend in op paragraaf 3 van de concept-AMvB en bepalingen van algemene aard in zover deze de bestuursstructuur (governance) raken.

Hieronder treft u aan de artikelen in de concept-AMvB van paragraaf 3 en de NVTZ-zienswijze daarop.

¹ Als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel a, van de wet.

Artikel 6

1. De interne toezichthouder bestaat uit ten minste drie natuurlijke personen.
2. Een persoon wordt voor ten hoogste vier jaar aangesteld als lid van de interne toezichthouder van de instelling. Deze periode kan een maal met ten hoogste vier jaar worden verlengd. De al dan niet aaneengesloten totale periode waarin een persoon lid is van de interne toezichthouder van de instelling is ten hoogste acht jaar.

Lid 1 van artikel 6 onderschrijft de NVTZ in het algemeen. Met de invoering van de WBTR zal er het minimum van één persoon gelden voor een RvC². Om tot een goed functioneren van een RvT/C te komen, zoals in de toelichting terecht genoemd het *“met elkaar een discussie vanuit verschillende invalshoeken en achtergronden kunnen voeren”* en het *“bevorderen van afgewogen besluitvorming binnen de interne toezichthouder”*, is een groter, oneven aantal wenselijk. Zo gaan de NVTZ-modellen ook uit van tenminste drie natuurlijke personen.

Met betrekking tot kleiner zorgaanbieders verwijzen wij naar de opmerkingen genoemd in paragraaf 4.

Lid 2 van artikel 6 volgt best practice bepaling (**“bpb”**) 6.2.3.³ van de GCZ’17. In de praktijk zien wij vrijwel volledige ‘compliance’ met deze bepaling. Ook de NVTZ-modellen volgt deze best-practice-bepaling (bpb). Daarnaast zien wij echter in de praktijk uitzonderingsgevallen waarin in de ogen van de NVTZ ‘legitiem’ een (iets) langere termijn wordt gehanteerd, onder de voorwaarden dat de raad van bestuur en de medezeggenschapsorganen hier geen bezwaar tegen maken en de besluitvorming hierover inclusief de duur van de verlenging schriftelijk wordt vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld in situaties van fusies, overlijden binnen de RvT of anderszins bijzondere situaties waarin (bijvoorbeeld) een voorzitter wordt gevraagd een 9^e jaar aan te blijven. Wij gaan uit van het vertrouwen dat een zorginstelling dit doet in het belang van de instelling. Een pas-toe-of-leg uit bepaling in de GCZ’17, en de ‘standaard-bepaling’ in de NVTZ-modellen -waar dus ook van af te wijken is-, doet aan deze (sporadische) gevallen meer recht dan aan een wettelijke bepaling waardoor hiervoor geen enkele ruimte meer is.

Wij adviseren u dan ook te overwegen of materie niet voldoende gewaarborgd wordt in de GCZ’17 en derhalve niet in de AMvB opgenomen hoeft te worden.

Artikel 7

1. De instelling borgt de onafhankelijke taakvervulling door de interne toezichthouder. Dit betekent in ieder geval dat:
 - a. een lid van de interne toezichthouder geen andere financiële vergoeding van de instelling ontvangt dan een passende vergoeding voor de als lid van de interne toezichthouder verrichte werkzaamheden;

² De dan gangbare benaming in het BW.

³ 6.2.3. Een lid van de raad van toezicht wordt voor maximaal 4 jaar benoemd en kan, inclusief herbenoemingen, maximaal acht jaar zitting hebben in de raad van toezicht van de zorgorganisatie en haar rechtsvoorgangers of -opvolgers. Voor herbenoeming wordt een zorgvuldige procedure gehanteerd, waarbij opnieuw wordt afgewogen of de toezichthouder voldoende is toegerust voor de toezichtopgaven voor de komende jaren.

b. een lid van de interne toezichthouder, diens echtgenoot of andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad:

1° tijdens dan wel in de periode van drie jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder geen lid is van de dagelijkse of algemene leiding van de instelling;

2° in de periode van een jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder niet tijdelijk heeft voorzien in de dagelijkse of algemene leiding van de instelling bij belet of ontstentenis van de dagelijkse of algemene leiding;

3° tijdens dan wel in de periode van drie jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder geen werknemer van de instelling is;

4° tijdens dan wel in de periode van drie jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder geen zakelijke relatie onderhoudt met de instelling die de onafhankelijkheid van het lid van de interne toezichthouder dan wel het vertrouwen in die onafhankelijkheid in gevaar brengt;

5° geen lid is van de dagelijkse of algemene leiding van een andere instelling indien een lid van de dagelijkse of algemene leiding van de instelling lid is van de interne toezichthouder van die andere instelling;

6° geen aandelen in de instelling houdt;

7° geen lid is van de dagelijkse of algemene leiding van een rechtspersoon die aandelen in de instelling houdt dan wel van een andere instelling die binnen het verzorgingsgebied van de instelling geheel of gedeeltelijk dezelfde werkzaamheden verricht;

8° geen lid is van de interne toezichthouder van een rechtspersoon die aandelen in de instelling houdt dan wel van een andere instelling die binnen het verzorgingsgebied van de instelling geheel of gedeeltelijk dezelfde werkzaamheden verricht, tenzij die rechtspersoon of andere instelling een dochtermaatschappij van de instelling is als bedoeld in artikel 24a van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of die rechtspersoon of andere instelling met de instelling is verbonden in een groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Onder instelling als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a en onderdeel b, subonderdelen 1° tot en met 7°, wordt mede verstaan een dochtermaatschappij van de instelling als bedoeld in artikel 24a van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek alsmede met de instelling in een groep verbonden rechtspersonen of vennootschappen als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

3. Onder lid van de dagelijkse of algemene leiding als bedoeld in de subonderdelen 1°, 5° en 7° van onderdeel b van het eerste lid, wordt mede verstaan een vertegenwoordiger van de instelling, zijnde een natuurlijke persoon die anders dan als lid van de dagelijkse of algemene leiding in naam en voor rekening van de instelling het dagelijkse bestuur van de instelling uitvoert.

Artikel 7 is een uitwerking van de gedachte dat de interne toezichthouder zodanig moet zijn samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de dagelijkse of algemene leiding van de instelling en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren (vervat in artikel 3, eerste lid, onderdeel c, van de Wet).

De NVTZ is benieuwd wat er in de toelichting wordt bedoeld met “de instelling dient de onafhankelijke taakvervulling door de interne toezichthouder dan ook te borgen”. Vanuit NVTZ-oogpunt is dat een taak voor de RvT/C en diens leden zelf en wij zijn dan ook erg benieuwd waaraan hier wordt gedacht.

Wij begrijpen dat het doel van dit beoogd artikel is te duiden wanneer er sprake is van (de schijn van) belangenverstrengeling.⁴

Het lijkt de NVTZ dat dit onderwerp zeer afhankelijk is van tijd en context en vraagt zich af of het onderwerp zich in algemene zin laat vangen door wetgeving. Veranderende opvattingen in het denken hierover vragen om sensitiviteit en de juiste competenties bij het bestuur en de RvT/C om tijdig te kunnen signaleren en

⁴ Onafhankelijkheid vereist uitsluiting van (de schijn van) financiële, personele of familiale belangenverstrengeling van de interne toezichthouder met (de dagelijkse of algemene leiding van) de instelling, aldus de Toelichting op pagina 22.

actie te ondernemen. De statische aard van de Wet lijkt de NVTZ hier zodoende niet het geëikte middel en kan er zelfs toe leiden dat ten onrechte wordt verondersteld dat (de schijn van) belangenverstrengeling voldoende is ondervangen.

Een rol speelt hierbij dat de Governance Innovatie- en Adviescommissie (IAC)⁵ van de BOZ bezig is aanpassingen op de GCZ'17 ten aanzien van dit onderwerp. Volgens de NVTZ lenen sommige onderdelen van het voorgestelde artikel 1.b zich wel voor een vastlegging en andere minder. Wij behandelen enkele van de categorieën en geven u in overweging dit vraagstuk nog eens in breder verband te overwegen.

De NVTZ kan zich direct vinden in:

- Onderdeel 7.1.a (thans Transparantie-eisen⁶ en NVTZ-modellen) dat bepaalt dat een lid van de interne toezichthouder geen andere financiële vergoeding van de instelling mag ontvangen dan een passende vergoeding voor de als lid van de interne toezichthouder verrichte werkzaamheden.
- In onderdeel 7.1.b.1° (thans Transparantie-eisen en NVTZ-modellen) waarin is opgenomen dat een lid van de interne toezichthouder en diens familieleden niet tevens lid mogen zijn van de dagelijkse of algemene leiding van de instelling.⁷
- De zogenoemde 'kruislingse bestuurs-toezichtverhouding' zoals genoemd in onderdeel 7.1.b. 5° (thans Transparantie-eisen en NVTZ-modellen) dat een lid van de RvT/C geen lid is van de dagelijkse of algemene leiding van een andere instelling indien een lid van de dagelijkse of algemene leiding van de instelling lid is van de interne toezichthouder van die andere instelling;

De NVTZ heeft vraagtekens bij de specifieke bepalingen zoals:

- 7.1.b.2° (thans Transparantie-eisen en NVTZ-modellen) in de periode van een jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder niet tijdelijk heeft voorzien in de dagelijkse of algemene leiding (DAL) van de instelling bij belet of ontstentenis van de dagelijkse of algemene leiding;
 - Bij belet en ontstentenis situaties gaat het om zeer kortdurende gevallen. Met deze bepaling wordt een groep van personen die ad interim 'bestuurs' en/of 'management' taken vervullen in de zorg, en mede vanwege die kennis interessante RvT/C-leden kunnen zijn, voor de specifieke instelling uitgesloten.

Wij vragen ons af of deze 'uitsluiting' opweegt tegen de voordelen. Zeker gezien het feit dat de Toelichting situaties noemt van incidentele besluitvorming bij bijvoorbeeld een tegenstrijdig belang. De Toelichting ziet dus op uiterst beperkte handelingen van tijdelijk voorzien in de DAL.

⁵ De commissie heeft als doel het bevorderen van de kwaliteit, kennis en innovatie van de governance in de zorgsector in het algemeen en van de Governancecode Zorg in het bijzonder.

⁶ Transparantie-eisen die onder meer voortvloeien uit artikel 6.1 Uitvoeringsbesluit WTZI.

⁷ Dit volgt wat betreft het lid van de interne toezichthouder overigens ook reeds uit artikel 3, eerste lid, onderdeel b, Wtza [modelstatuten NVTZ].

- Het in subonderdeel 7.1.b.3° (thans Transparantie-eisen en NVTZ-modellen) opgenomen dat de leden van de interne toezichthouder of hun familieleden niet tevens werknemer van de instelling kunnen zijn, of in een periode van drie jaar voorafgaande aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder te zijn geweest. Wij kunnen ons derhalve wel vinden in de strekking, maar ook hier zou het pas toe of leg uit principe beter passen.
 - Wij vragen ons bijvoorbeeld af waarom een persoon van wie diens (klein)kind een zomerbaantje bij de instelling heeft gehad niet meer zou kunnen kwalificeren als een goed en onafhankelijk lid van de RvT/C.
- Het in subonderdeel 7.1.b. 4° geregelde dat een lid van de interne toezichthouder of diens familieleden geen zakelijke relatie met de instelling mag hebben (gehad) die de onafhankelijkheid van het lid van de interne toezichthouder dan wel het vertrouwen in die onafhankelijkheid in gevaar brengt.
 - Dit is een vrij arbitraire toets en de NVTZ zou graag met u nader onderzoeken of de WBTR met een nieuwe tegenstrijdigbelangregeling op dit vlak niet al voldoende regelt.

De NVTZ is niet zozeer inhoudelijk ‘tegen’ dergelijke bepalingen, maar vraagt zich vooral af of deze zich lenen voor wetgeving.

Artikel 7.3 (en de toelichting daarop op de pagina's 22 en 24) is een voorbeeld van waar de terminologie in de WTZa en de concept-AMvB de nodige vragen oproept.

In de praktijk komt het voor dat personen bij belet of ontstentenis van de leden van de dagelijkse of algemene leiding van een instelling deze functie tijdelijk waarnemen. In zodanig geval treden zij - anders dan bijvoorbeeld een interim bestuurder- niet formeel toe tot de dagelijkse of algemene leiding.

Een vertegenwoordiger is een natuurlijke persoon die geen lid is van de dagelijkse of algemene leiding van de instelling, maar wel statutair of bij volmacht is aangewezen om het (dagelijks) bestuur van een instelling uit te voeren. Bijvoorbeeld in de situatie waarin de instelling formeel wordt bestuurd door een rechtspersoon.

De NVTZ vraagt zich af of dit betekent of er naast dagelijkse algemene leiding dus ook dagelijks bestuur kan zijn en wat het verschil hiertussen is. Dit is van betekenis voor de opzet van de WTZa die, net als de WTZi nu, een functionele scheiding tussen bestuur/DAL en toezicht hierop voorstaat en daarmee dus een vroeger veel voorkomend Bestuur-Directie-model nog steeds toestaat. Een gegeven dat voor kleinere zorginstellingen nog steeds uitkomst biedt. In het verlengde daarvan is de NVTZ de mening toegedaan dat wat betreft kleine (coöperatieve) verenigingen er ook kan worden volstaan met een algemene ledenvergadering (ALV) als zijnde toezichthoudend orgaan, maar die mogelijk wordt met artikel 7.3 uitgesloten.

Tot slot.

Bij de specifieke bepalingen 7.1.b. wordt in de toelichting op pagina 22 opgemerkt.

Overigens kunnen ook leden van de interne toezichthouder bij belet of ontstentenis van leden van de dagelijkse of algemene leiding in een dergelijke situatie tijdelijk waarnemen. Daarom ziet subonderdeel 2° alleen op de periode vóórafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder en niet op het tijdelijk voorzien in

de dagelijkse of algemene leiding gedurende het lidmaatschap van de interne toezichthouder.

Dit sluit aan bij de algemene (juridische) context van belet- en ontstentenis in het rechtspersonenrecht dat (juist) ook andere organen (in dit geval de RvT/C) kortstondig, met kennis van zaken, enkele bestuurszaken kunnen overnemen bij plots overlijden of belet (zeker in Corona tijd).

De GCZ'17 stelt echter dat “[d]e raad van toezicht of zijn afzonderlijke leden nemen geen verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de raad van bestuur over en vervullen niet de bestuursfunctie”.

Het lijkt de NVTZ verstandig niet alleen de relatie wetgeving-codes te bezien, maar ook met de BOZ in gesprek te gaan over individuele bepalingen die in strijd met de wet zijn/raken.

Artikel 8

1. De interne toezichthouder richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de instelling, het te behartigen maatschappelijke belang en het belang van de betrokken belanghebbenden.

2. De interne toezichthouder stelt een profielschets op voor de leden van de interne toezichthouder rekening houdend met de aard van de instelling, diens activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van de interne toezichthouder.

Lid 1 van artikel 8 is een onderwerp waarover de NVTZ als belangenbehartiger van toezichthouders in de zorg en welzijn graag zijn licht schijnt. Het is misschien een van de meest in het oog springende onderwerpen. Vanuit NVTZ-oogpunt lijkt er vooral een discrepantie te bestaan tussen het voorgestelde onderdeel en de toelichting hierop.

De NVTZ plaats dit voorgestelde artikellid vooral in de sleutel van paragraaf 3 in de hoofdtekst (de bepalingen van de concept-AMvB zien uitsluitend op de interne toezichthouder).

Het is een onderwerp dat door de Wetenschappelijke Advies Raad van de NVTZ nauw is onderzocht in een breder kader van de relatie intern (RvT/C) en extern (met name IGJ/NZa). Wij verwijzen hier nadrukkelijk naar de publicatie van de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) van de NVTZ ‘Versterken en Beperken’, met name de pagina’s 11 en 12.

Het onderdeel en de Toelichting lijken “publiek” en “maatschappelijk” belang gelijk te stellen. In deze reactie zullen we dit dan ook aanduiden als publiek/maatschappelijk belang (PMB). De WAR schrijft hierover: ‘Er is de laatste jaren veel te doen over de vraag welk belang een RvT/C dient, en nogal eens wat ruis over de inhoud van dit belang. ‘Publiek/maatschappelijk belang’ (PMB), soms genoemd als *een*, of zelfs primair, te dienen belang, lijkt daaraan bij te dragen.⁸

⁸ Zo ook mr. dr. E Plompe, ‘De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen: een aanwinst voor de zorgsector?’, Pre-advies van de vereniging ‘Handelsrecht’, 2016, p.110.

Niet het daadwerkelijk publiek belang, maar het definiëren daarvan om met een gedeelde betekenis een dialoog te voeren', aldus de WAR van de NVTZ.

Diverse andere adviesorganen hebben eveneens geschreven over het PMB en getracht het nader te duiden. De Commissie Dijkstal (2004) bijvoorbeeld gebruikte de volgende definitie: *"Er is eerst sprake van een publiek belang indien de overheid zich de behartiging van een maatschappelijk belang aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt."*

Wat de zorg betreft, heeft de overheid ervoor gekozen om het PMB te dienen middels een semipublieke setting. Dat wil zeggen: het dienen van het PMB wordt 'gemandateerd' aan private rechtspersonen. Dit roept de vraag op of de RvT van een zorginstelling zich dient te richten naar het publiek belang, naar het instellingsbelang of naar het instellingsbelang dat publieke belangen en belangen van directbetrokkenen omvat? (WAR-rapport).

De Sociaal Economische Raad (SER) neemt in ieder geval duidelijk stelling waar het de kwestie betreft of commissarissen moeten handelen binnen het *"raam van het algemene belang"*: *"Het algemeen belang" is een zeer vaag begrip; omtrent hetgeen het algemeen belang vereist, kunnen de meningen gemakkelijk uiteenlopen; het zijn uiteindelijk de overheidslichamen die bepalen wat het algemeen belang dient en wat ermede in strijd is.*", aldus de SER⁹.

Er ligt dus een taak voor de overheid om duidelijk te maken wat de te behartigen publieke belangen zijn en hoe conflicterende belangen tegen elkaar moeten worden afgewogen. In het rapport 'Een lastig gesprek' (2013) stelt de Commissie Halsema dat de overheid hier niet altijd eenduidig over is geweest, maar dat 'naarmate de omschrijving van de publieke belangen preciezer en concreter is, voor de sector duidelijker en richtinggevender zal zijn welke taken zij wel voor haar verantwoordelijkheid dient te nemen en welke niet'. Dit zou ook de verantwoordelijkheidsverdeling tussen het interne en externe toezicht ten goede komen.

In hoeverre het PMB voldoende is gedefinieerd voor de zorgsector zal hoogstwaarschijnlijk een twistpunt blijven, maar de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) is in ieder geval een aanzet daartoe. De taken en verantwoordelijkheden van de RvT/C die hieruit voortvloeien worden bovendien nader uitgewerkt in de GCZ'17 en in het recent verschenen Kader goed bestuur van de IGJ en NZa. Wat het Kader goed bestuur betreft kan de NVTZ zich goed vinden in de toelichting die hierin wordt gegeven: *"De raad van toezicht dient vooral de evenwichtige belangenafweging te waarborgen en spreekt de raad van bestuur hierop aan. Organisatiebelang, maatschappelijk belang en de belangen van alle betrokkenen – voor de korte en lange termijn - maken hier onderdeel van uit. Als het gaat om continuïteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg kijkt de raad*

⁹ Opvattingen van de Sociaal Economische Raad (SER) rondom de Commissie Verdam (1967).

van toezicht over de grenzen van de eigen organisatie heen. De raad van toezicht en het bestuur hebben een gezamenlijke visie op netwerk- en ketenzorg in de regio en hebben aandacht voor de governance daarvan. De maatschappelijke belangen zijn regelmatig onderwerp van gesprek met netwerk- en ketenpartners.”

De complexiteit die inherent is aan de duiding van het PMB en de dilemma's die hieruit voort kunnen vloeien overwegende, vraagt de NVTZ vraagt zich af wat de toegevoegde waarde is van het opnemen van artikel 8 lid 1. Tot slot vragen wij ons af of een regeling neergelegd in een AMvB kan afdoen aan het dwingendrechtelijke karakter van wetgeving in formele zin, in dit geval het bij de WBTR in te voeren concept artikel 2:292a BW (grondslag, taak en norm RvC bij een stichting).

Lid 2 van artikel 8 'volgt' best practice bepaling 6.2.4.¹⁰ van de GCZ'17. Allereerst zien wij in de praktijk dat een openbare transparante wervings- en selectieprocedure gemeengoed is geworden. Met als belangrijk onderdeel het opstellen van RvT/C en individuele profielen. Ook de NVTZ-modellen volgt deze best-practice-bepaling. De huidige bpb is ruimer dan het voorgestelde artikellid en derhalve betwijfelen wij of dit voorgestelde artikellid iets toevoegt aan de huidige governance-inzichten. Wij adviseren u dan ook te overwegen of materie niet voldoende gewaarborgd wordt in de GCZ'17 en derhalve niet in de AMvB opgenomen hoeft te worden.

Artikel 9

1. De instelling verschaft de interne toezichthouder tijdig, en desgevraagd schriftelijk, de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens.
2. De instelling stelt de interne toezichthouder voorts ten minste eenmaal per jaar schriftelijk op de hoogte van in ieder geval: a. de hoofdlijnen van het strategisch beleid; b. de algemene en financiële risico's; en c. het beheers- en controlesysteem van de instelling.

Met de komst van de WBTR wordt de wettelijke verankering van de informatieplicht ("brengplicht" van het bestuur) zoals de BV die kent uitgebreid naar overige rechtspersonen zoals de stichting en vereniging. Daarmee is onderhavig artikel naar vanuit het NVTZ-gezichtspunt overbodig.

¹⁰ GCZ'17, 6.2.4.: De raad van toezicht stelt een algemeen profiel op voor de samenstelling van zijn raad naar ten minste deskundigheden, vaardigheden en diversiteit. Voor iedere vacature stelt de raad van toezicht een specifiek profiel op. De raad van toezicht zorgt in het profiel en in zijn samenstelling voor diversiteit naar geslacht, maatschappelijke achtergrond, deskundigheid, leeftijd, regionale binding en rol in het team. Toezichthouders worden via een transparante, openbare(14) procedure geworven. De raad van toezicht stelt de raad van bestuur in staat om over de profielen en de benoeming van personen tot lid van de raad van toezicht voorafgaand advies uit te brengen.

BIJLAGE B: Gevolgen voor de regeldruk

Inleiding

Het besluit regelt een versterking van het onafhankelijk intern toezicht. De Toelichting spreekt de verwachting uit dat deze versterking van het onafhankelijk intern toezicht een verhoging van de regeldruk zal zijn. Het is volgens de Toelichting lastig om een nauwkeurige inschatting te maken van de precieze regeldruktoename. De NVTZ vraagt zich af of de toegevoegde berekening wel in lijn is met de moderne vereisten van good governance. Tevens wil de NVTZ ter overweging meegeven dat voor kleine zorgaanbieders wellicht ook minder groots opgetuigde governance modellen volstaan, waarin er toch sprake is van een vorm van (intern) toezicht, zoals een raad van advies, een vertrouwde.

In deze bijlage B heeft de NVTZ enkele kanttekeningen geplaatst bij de berekening. Dit leidt tot een aanzienlijk zwaardere regeldruk en kostentoeename dan de toelichting voorziet. Wij vragen u hiermee rekening te houden bij het toepassen van deze regel- en kostendruk bij kleinere instellingen.

De NVTZ concludeert dat waar in de Toelichting de totale incidentele lasten per instelling worden geraamd op €1.994,- de NVTZ eerder op circa € 10.000, - uitkomt.

De NVTZ concludeert dat waar in de Toelichting de eenmalig en de totale structurele lasten op €239,50 per instelling per jaar worden geraamd¹¹, dit in de zienswijze van de NVTZ (inclusief bezoldiging en ondersteuning in lijn met moderne governanceverhoudingen) circa € 50.000 bedraagt.

Regeldruk versterking onafhankelijk intern toezicht

Kennisname van de eisen door het dagelijkse of algemene bestuur - De tijdsbesteding wordt geraamd op 120 minuten x uurtarief leidinggevenden en managers €77,-.	Naar de ervaring van de NVTZ vragen wijzigende governance-vereisten de nodige tijd van het bestuur en bestuursondersteuners (bestuurssecretarissen). Ook dient er overlegd te worden met de RvT/C en veelal met externe experts. Wij zouden de tijdsbesteding -voor dit onderdeel- eerder schatten op 1 dag.
De lasten bedragen daarmee (2 uur x €77 =) €154,- (eenmalig).	De lasten bedragen daarmee (8 uur x €77 =) € 616,- (eenmalig).
De instelling legt op inzichtelijke wijze de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de interne toezichthouder en de dagelijkse of algemene leiding vast, alsmede de wijze waarop interne	Naar de ervaring van de NVTZ vragen wijzigende governance-vereisten de nodige tijd van bestuurs, bestuursondersteuners

¹¹ Indien de instelling bij de inwerkingtreding van dit besluit nog niet beschikt over een interne toezichthouder met minimaal drie natuurlijke personen.

conflicten tussen de interne toezichthouder en de dagelijkse of algemene leiding worden geregeld.	(bestuurssecretarissen), overleg met de RvT/C en veelal externe experts.
Om de verantwoordelijkheidsverdeling goed vast te leggen zijn interne vergaderingen nodig, waarvan de tijdsbesteding wordt geraamd op 480 minuten x uurtarief leidinggevend en managers,-.	Wij zouden de tijdsbesteding -voor dit onderdeel- eerder schatten op 1 dagen.
De lasten bedragen daarmee (8 uur x €77 =) €616,- (eenmalig).	De lasten bedragen daarmee (8 uur x €77 =) € 616,- (eenmalig) en externe advieskosten van circa € 1.500,-
Het aanpassen van de statuten is een administratieve handeling. De tijdsbesteding wordt geraamd op 120 minuten x uurtarief administratief personeel €39,-.	Goede statuten en reglementen reflecteren in de NVTZ-zienswijze goed bestuur en toezicht in de dagelijkse praktijk. Bij omvangrijk en complex goed bestuur en toezicht brengt dit ook dit statuten en reglementen met zich. In de ervaring van de NVTZ kost dit een bestuurder/bestuurssecretaris zo een volledige dag en wordt daarbij vrijwel altijd externe ondersteuning ingeschakeld (naast kosten van passeren akte hieronder).
De lasten bedragen daarmee (2 uur x €39 =) €78,- (eenmalig).	De lasten bedragen daarmee (8 uur x €77 =) € 616,- (eenmalig) en externe advieskosten van circa € 1.500,-
De gemiddelde notariskosten voor het wijzigen van de statuten worden geraamd op €530,- (eenmalig).	Geen opmerkingen €530,- (eenmalig).
De interne toezichthouder bestaat uit tenminste drie natuurlijke personen. (...) Een persoon wordt voor ten hoogste vier jaar aangesteld als lid van de interne toezichthouder van de instelling. Deze periode kan een maal met ten hoogste vier jaar worden verlengd.	<i>"Toezichthouders worden via een transparante, openbare procedure geworven"</i> , aldus 6.2.4. GCZ'17. De NVTZ ziet dit nu vrijwel altijd gebeuren waarbij de zorginstellingen gebruik maken van professionele wervings- en selectiebureaus.
Uitgaande van drie leden worden de wervings- en selectiekosten geraamd op 480 minuten x uurtarief leidinggevend en managers €77,-.	De tarieven verschillen dusdanig, maar aan de 'onderkant' van de bandbreedte gaat het zeker om circa € 2.500 voor een wervings- en selectietraject.
De lasten bedragen daarmee (8 uur x €77 =) €616,- (eenmalig).	€ 7.500 aan externe kosten. Gesprekken met bestuur, managementteamleden en andere toezichthouders en het organiseren daarvan kost zeker 3 dagen (24 uur x €77 =) €1.848,- (eenmalig).

Een natuurlijke persoon mag maximaal twee termijnen van vier jaar optreden als interne toezichthouder. Dat betekent dat de wervings- en selectieprocedure minimaal eens in de acht jaar wordt herhaald.	
De periodiek terugkerende lasten komen daarmee op $(480 \text{ minuten} \times €77)$ per instelling eens in de acht 8 jaar, ofwel $((8 \text{ uur} \times €77) / 8 =) €77,-$ per jaar (structureel).	Het lijkt de NVTZ dat de kosten per jaar uitkomen op ongeveer €1200,-. De werving en selectie van toezichthouders moet immers tenminste eens per 8 jaar herhaald worden. $(€7500 + €1850)/8 \text{ jaar} = +/- €1200,-$
De instelling verschaft de interne toezichthouder tijdig, en desgevraagd schriftelijk, de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens. De instelling stelt de interne toezichthouder daarnaast ten minste eenmaal per jaar schriftelijk op de hoogte van a. de hoofdlijnen van het strategisch beleid, b. de algemene en financiële risico's; en c. het beheers- en controlesysteem van de instelling.	De NVTZ ziet een enorme toename aan het inschakelen van de bestuurssecretaris door de RvT/C in de zorg. ¹² In de praktijk zijn bestuurssecretarissen minimaal 1 van de 5 dagen van hun werk kwijt werkzaamheden voor het bestuur in relatie tot de RvT/C dan wel voor werk aan de RvT/C direct.
-Van een zorginstelling die werkt conform de wet- en regelgeving mag worden verwacht dat de voor het interne toezicht benodigde gegevens reeds beschikbaar zijn binnen de organisatie (bedrijfs-eigen kosten). De extra administratieve lasten blijven daarmee beperkt tot het jaarlijks verzamelen en verkrijgen (120 minuten), verwerken (120 minuten) en verstrekken (10 minuten) van de benodigde informatie aan de interne toezichthouder. Uitgaande van een uurtarief administratief personeel van €39,- gaat het per instelling om een bedrag van $(4,16 \text{ uur} \times €39 =) €162,50$ per instelling (structureel).	We zouden denken aan een kostenpost van 1/5 van een (bruto)salaris van een bestuurssecretaris, dat de hiergenoemde bedragen zeer aanzienlijk overstijgt. Bij een bruto jaarsalaris van € 7 5.000 betreft dit $1/5 = € 15.000$
De NVTZ mist in deze berekening de bezoldiging van de leden van de RvT/C en de kosten die gemaakt moeten in het kader van permanente ontwikkeling (zie ook GCZ'17 en het Programma Goed Toezicht van de NVTZ).	
	De NVTZ mist hier de bezoldiging van de leden van de RvT/C. Uitgaande van de laagste klasse I (van totaal V) onder de WNT-maxima, gaat het dan om: € 13.320 (voorzitter)

¹² Dusdanig dat er zelfs binnen het opleidingsaanbod (NVTZ Academie) een masterclass speciaal voor bestuurssecretarissen is gecreëerd.

€ 8880 (lid) x2 = € 22.200

Totaal: € 31.080 per jaar

(Zie NVTZ adviesregeling WNT)

Wat de scholingskosten betreft rekent de NVTZ +/- €1000, per jaar voor drie toezichthouders (Zie bijvoorbeeld de academiegids NVTZ)

NVTZ

Niasstraat 1
3531 WR Utrecht
030 7370085
bureau@nvtz.nl
www.nvtz.nl